

**Stanislav Kratochvíl:
Experimentální hypnóza**

Praha, Academia 1999. 344 s.

Nedávno vyšla nová monografie našeho předního hypnologa prof. Stanislava Kratochvíla, který se hypnózou zabývá po stránce výzkumné, klinické i teoretické již čtyřicet let.

Základem je publikace autora z roku 1986 s názvem „Hypnóza, experimentální přístup“, která je v nynějším druhém vydání v každé kapitole obohacena o nové poznatky. Značně je rozšířena kapitola o schopnosti pohroužit se do hypnózy a nově jsou zařazeny kapitoly o zkoumání vlivu hypnózy na oživování vzpomínek a možnosti hypnotického ovlivňování vůle a sociálního chování.

Kniha je rozdělena do tří částí: podstata hypnózy, hypnabilita a hypnotické jevy.

V první části autor netvrdí, jak to nezřídka činí autoři podobných publikací, že se neví, co je podstatou hypnózy. Je přesvědčen, že to lze vystihnout poměrně přesně. Hypnózu chápe jako jev multidimenzionální.

Hypnabilitou, tj. individuální schopností osob pohroužit se do hypnózy různé hloubky, se autor podrobně zabývá v obsáhlé druhé části knihy. Mj. v ní rozebírá, jak hypnózu ovlivňuje osobnost hypnotizéra a techniky hypnotizace a zda lze hypnózu zvýšit nácvikem či jinými manipulacemi. Dochází k závěru, že hypnabilita je převážně vrozenou schopností.

Nejobsáhlejší je třetí část, ve které jsou podrobně popsány typické hypnotické jevy. Autor konfrontuje různé výzkumy těchto jevů, jako jsou změny motoriky, vnímání, změny fyziologických procesů, emocí, myšlení, pociťování, vůle a sociálního chování. Výsledky výzkumů, které jsou nezřídka v rozporu, uvádí autor v přehledných tabulkách s komentáři, z nichž si čtenář může učinit o podstatě jevu svůj vlastní úsudek.

Experimentální hypnóza

V celé knize je položen základní důraz na vědeckou metodologii zkoumání a rozlišení laických představ o hypnóze od experimentálně doložených poznatků. Hypnotické jevy, na rozdíl od většiny jevů parapsychologických, umožňují přesné experimentování, a experimentální hypnologie tak zůstává v plném rozsahu na úrovni pozitivistické vědy.

Popisované experimenty odrážejí často značnou tvořivost jejich autorů, což činí četbu místy docela dobrodružným zážitkem. Uváděné experimentální projekty mohou také posloužit vědecky pracujícím psychologům či lékařům i jako užitečné praktikum experimentální metody.

Jako celek tato monografie S. Kratochvíla představuje nejrozsáhlejší současnou vědeckou práci o experimentální hypnóze v české odborné literatuře. Kniha zaujme nejen odborníky, ale i hypnoterapeuty, kteří nechtějí ulpět na prakticistní úrovni své práce a se zájmem po ní sáhnou i zvědaví laikové.

Zdeněk Kuťák